

ni izvadci iz duhovnog dnevnika o. Celestina.

U drugom dijelu knjige opisan je trag koji je o. Celestin ostavio u matičnoj provinciji nakon povratka iz Rima 1947. godine. Spomenute su službe koje je obnašao u matičnoj provinciji. Naglasak je ovdje stavljen na službu odgojitelja bogoslova na Svetom Duhu u Zagrebu, koju je vršio petnaest godina. Zapamćen je po očinskoj brizi za svoje bogoslove. Sačuvano je nekoliko pisama podrške koja je pisao bogoslovima na služanju vojnog roka.

Treći dio iznosi biblijsku djelatnost o. Celestina Tomića, po kojoj je najpoznatiji u crkvenim i širim društvenim krugovima. Kao profesor biblijskih znanosti djelovao je najprije u Splitu, a potom u Zagrebu. Brojni ga naraštaji pamte po blagosti. U više je navrata izabran za dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu. Suradivao je na izdanju Zagrebačke Biblije i Novog zavjeta u redakciji fra Bonaventure Dude i fra Jerka Fućaka.

Četvrti dio posvećen je knjigama, člancima, priložima i recenzijama o. Celestina objavljenima u znanstvenim časopisima i provincijskim glasilima. O. Celestin napisao je 55 djela, među koja su ubrojena i ponovljena izdanja bitnije dopunjena i izmijenjena, kao i jedan prijevod na slovački. Mnogo je objavljivao u časopisima *Bogoslovska smotra*, *Obnovljeni život*, *Crkva u svijetu* i drugim, većinom specijaliziranim časopisima. Najveći broj članaka objavio je u glasilima Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevac konventualaca (predratni mjesečnik *Svetište svetog Antuna Padovanskog* i poratni *Glasnik svetog Antuna Padovanskoga — Veritas*).

U petom dijelu knjige autor progovara o doprinosu o. Celestina kauzi beatifikacije sada već blaženog kardinala Alojzija Stepinca, njegovoj ulozi u kauzi o. Vendelina Vošnjaka te obljetnicama

i priznanjima koja su dodijeljena samomu o. Celestinu.

U šestom dijelu knjige autor opisuje posljednje godine života o. Celestina. Spominje se njegov dijamantni jubilej misništva, razdoblja bolesti i nemoći te njegove smrti 23. rujna 2006. u Zagrebu i ukopa tri dana kasnije. Iznesene su sućuti i sažalnice povodom smrti o. Celestina te skupovi podsjećanja.

Na kraju knjige nalaze se izvori koji ma se autor poslužio pri pisanju knjige te sažetak na hrvatskom, talijanskom i engleskom, kazalo imena, sadržaj i podatci o autoru.

Mate Žaja

Jim Manney, *Egzamen: Jednostavna molitva koja mijenja život*. Zagreb: SKAC Palma, 2017, 96 str.

Jim Manney pisac je i urednik mnogih knjiga o ignacijanskoj duhovnosti. Uz ovu knjigu o egzamenu, napisao je još knjige o razlikovanju, duhovnim vježbama, izboru i naposljetku o svim aspektima ignacijanske duhovnosti. Urednik je popularnog bloga *DotMagis*. Kako sam kaže: „Otkrio sam duboku mudrost ignacijanske duhovnosti, a to moje osobno buđenje postalo je i profesionalna strast.” Pa je tako od novinara i urednika postao jedan od najznačajnijih duhovnih pisaca današnjice. Predgovor hrvatskomu izdanju napisao je p. Ivan Ike Mandurić. Naglasio je da trebamo osobno, sami, u suradnji s Bogom, preuzeti kontrolu nad vlastitim životom. Nitko osim nas samih ne može nam pomoći i dati odgovor za sve duhovne poteškoće na koje nailazimo u duhovnom sazrijevanju. Pater u predgovoru potiče na promišljanje, reflektiranje i propitivanje o vlastitom životu po molitvenoj metodi egzamena, u svjetlu i prisutnosti Boga, koji nas ljubi i poučava. Imati iskustvo živoga Boga nije privilegija ne-

kolicine. Bog se želi svakomu stvorenju obraćati. Čini to na jedinstven način sa svakim čovjekom ponaosob. Ova knjiga progovara o molitvenoj metodi koja pomaže otkriti Boga u svakodnevici života i namijenjena je svima.

Može li molitva biti jednostavna? Pod kojim vidom jednostavnosti Jim Manney gleda na molitvu? Po čemu je ta molitva drugačija od svih ostalih? I još druga zagonetna pitanja imaju odgovor na početnim stranicama ove knjige.

Kamo nas želi usmjeriti molitva egzamen a što uopće egzamen jest?

Egzamen, koji se predstavlja u knjizi, djelo je sv. Ignacija Lojolskog. Sv. Ignacije je napravio preokret u tradiciji koja je stara koliko i Sokratove upute za upoznavanje samog sebe. Tradicija je to koja nas uči preispitivanju svoga ponašanja i prosuđivanju istog. Naime, svetac je želio pomoći ljudima da razviju naviku neprekidne svijesti o Božjoj prisutnosti, koja bi potom rezultirala Božjim vodstvom. Egzamen je molitvena metoda koja nas neprestano vraća u odnos s Bogom koji želi biti u našoj svakodnevici i osobno se brine o nama. Mnogima je molitva vrijeme odvojeno za Boga, a egzamen zapravo briše granice između molitve i života.

Zašto bismo trebali uzeti baš egzamen?

Knjiga je kao nekakav priručnik i vodilja u početnim naporima da se ta jedinstvena i moćna molitvena metoda učinim dijelom svakodnevnog života. Kakvih nas iluzija oslobada egzamen? Što nas uči o osjećajima? Zašto je egzamen molitva koja mijenja sve? O tim temama progovara pisac u pojašnjenju pojedinih koraka u molitvi. Pisac tvrdi da mi zapravo ne znamo što želimo i da na to pitanje najviše želimo odgovoriti, te stoga i molimo egzamen. U knjizi su na jednostavan i lagan način pojašnjeni svaki od pet koraka od kojih je sastavljena metoda. Prvi od pet koraka je mo-

litva za Božje Svjetlo jer samo Bog nam može pokazati odgovor i dovesti nas na put do naše slobode. U središtu egzamina je Bog i Njegov pogled na nas! Tik do Boga u srcu te molitve je zahvalnost! *Ne, zahvalnost nije gledanje svijeta kroz ružičaste naočale*, pojašnjava se u knjizi, ona je krepost koja prožima istinski preobražene ljude, a kako zahvalnost može postati dio našeg svakodnevnog stava, odgovara pisac. Treći korak sastoji se u tome da pregledamo dan i razdoblje iza nas. Tu se radi o pretraživanju i teško je reći što će se sve pojaviti. Kako je egzamen oruđe, a ne sustav pravila, i može se koristiti na mnoge načine, tako se i računa da će osoba uz pomoć Duha Svetoga osluhnuti kako joj Duh govori i gdje ju vodi. Koraci i upute u tome mogu nam pomoći i donekle nas usmjeriti. Nakon pretraživanja slijedi važna sastavnica, a to je suočavanje s onim što je krivo! Suočavanje kao bitan element za rast u slobodi. Dobro je znati da se treba usuditi promijeniti! Egzamen ide upravo k promjeni i oslobađanju od svega što nas čini manje sposobnima davati i primati ljubav. Bježanjem od istine ništa si dobra nećemo učiniti, nego kako Isus govori: „Istina će vas osloboditi” (Iv 8,32) — ovdje imamo način kako bismo je upoznali! I na koncu egzamina je odluka za djelovanje i promjenu života, a kako to shvatiti i primjenjivati, progovara nam pisac.

Egzamen je način kojim svi mogu moliti. U molitvenom životu često imamo potrebu za promjenama, poticajima ili malo ohrabrenja — ova knjiga upravo to i predstavlja. Egzamen osposobljava čovjeka da odgovori Isusovim uputama iz Evandjelja kada govori: „Bdijte!” (Mt 24,42) i omogućava rast u vjeri da je Isus uistinu s nama u sve dane do svršetka svijeta. Bog iznenaduje one koji mu se približe. „Približite se Bogu i on će se približiti vama!” (Jak 4,8a)

Matej Zdravčević